

Wanneer de oude bok strekken?

Foto: Bas Worm

Reewildkenner en jachtboekenauteur Bertram von Quadt:

'Vanuit oogpunt van wildbiologie maakt het geen verschil'

Naar zijn mening maakt het vanuit het oogpunt van wildbiologie niet uit of een oude pasja begin mei of begin augustus de laatste bete krijgt. Zeker wanneer er sprake is van een ontoelaatbare hoge stand die schade aan landbouwgewassen veroorzaakt of bosverjonging belemmert. In die situatie dient het afschot zo snel mogelijk vervuld te worden onder het motto: 'Zahl geht vor Wahl' (vrij vertaald: het beperken van de aantallen is belangrijker dan selectieve bejaging). Is deze noodzaak niet aanwezig, ook dan bestaat er volgens hem geen bezwaar een oude bok bij aanvang van het afschotseizoen op het tableau te brengen. Wel dient men bij het wegnemen van een dergelijk stuk aan een aantal zaken te denken. Daarbij speelt de vraag naar voorjaar of bladtijd, winter- of zomervacht de minst belangrijke rol. Waar het volgens hem echt om gaat, is de vraag: 'is de bok over zijn hoogtepunt?' Bij sommige bokken is dat op een leeftijd van vier jaar al het geval, bij andere pas met zes jaren en soms nog later. Nu lijkt dit een zeer lastig te beoordelen criterium, maar Von Quadt is hier stellig over. De stelling dat reebokken niet exact op hun leeftijd kunnen worden aangesproken, noemt hij een gemakzuchtige uitvlucht die op de mesthoop van de geschiedenis thuis hoort. Heeft men de bok goed aangesproken, heeft deze duidelijk teruggezet en vertonen postuur en gedrag

Een jaarlijks terugkerend dilemma

In mei komt ook de oude bok op de wei en biedt zodoende de kans hem vroegtijdig in te rekenen. Toch rijst altijd weer de vraag of het raadzaam is deze exemplaren direct bij aanvang van het bokkenzeizoen te strekken. In het Duitse jachtmagazine 'JÄGER' verkondigden twee deskundigen hun mening over dit vraagstuk. Hun opinie geven wij hieronder weer, waarbij de Nederlandse reewildkenner Dick Gussinklo om een reactie werd gevraagd.

ouderdomsverschijnselen, dan kan men hem begin mei met een gerust hart wegnemen. Zijn erfelijke eigenschappen zal hij tot dat tijdstip reeds in ruime mate hebben doorgegeven. Voorts dient men na te gaan of de oude bok volslagen alleenheerser in zijn rijk is of dat een serieuze concurrent staat te trappelen om deze rol over te nemen. In dat geval kan men de oude bok strekken om een jongere plaatsbok rust te verschaffen of misschien voor een driejarige toekomstbok een territorium vrij te maken. Staat de oude bok nabij een druk bereden weg, dan volgens Von Quadt altijd wegnemen. Het is immers beter dat hij aan de wildhaak komt te hangen dan dat hij in het verkeer een roemloos einde vindt en verloederd op of langs de weg achter blijft.

Staat de oude bok daarentegen onbedreigd in een rustig territorium, dan kan men besluiten hem pas gedurende de bronst te bejagen. De reewildbeheerder, die meer vreugde beleeft aan een rode bok met een volledig geveegd en uitgekleurde gewei, wacht dan gewoon tot de bladtijd. Volgens Von Quadt komt het tenslotte neer op een kwestie van smaak, niets meer en niets minder.

Tekst: Koos Boer

Landbouwgeograaf en reewildbeheerder Mario Stoffel:

'Wegnemen van oudere bok pakt nadelig uit voor sociale structuur'

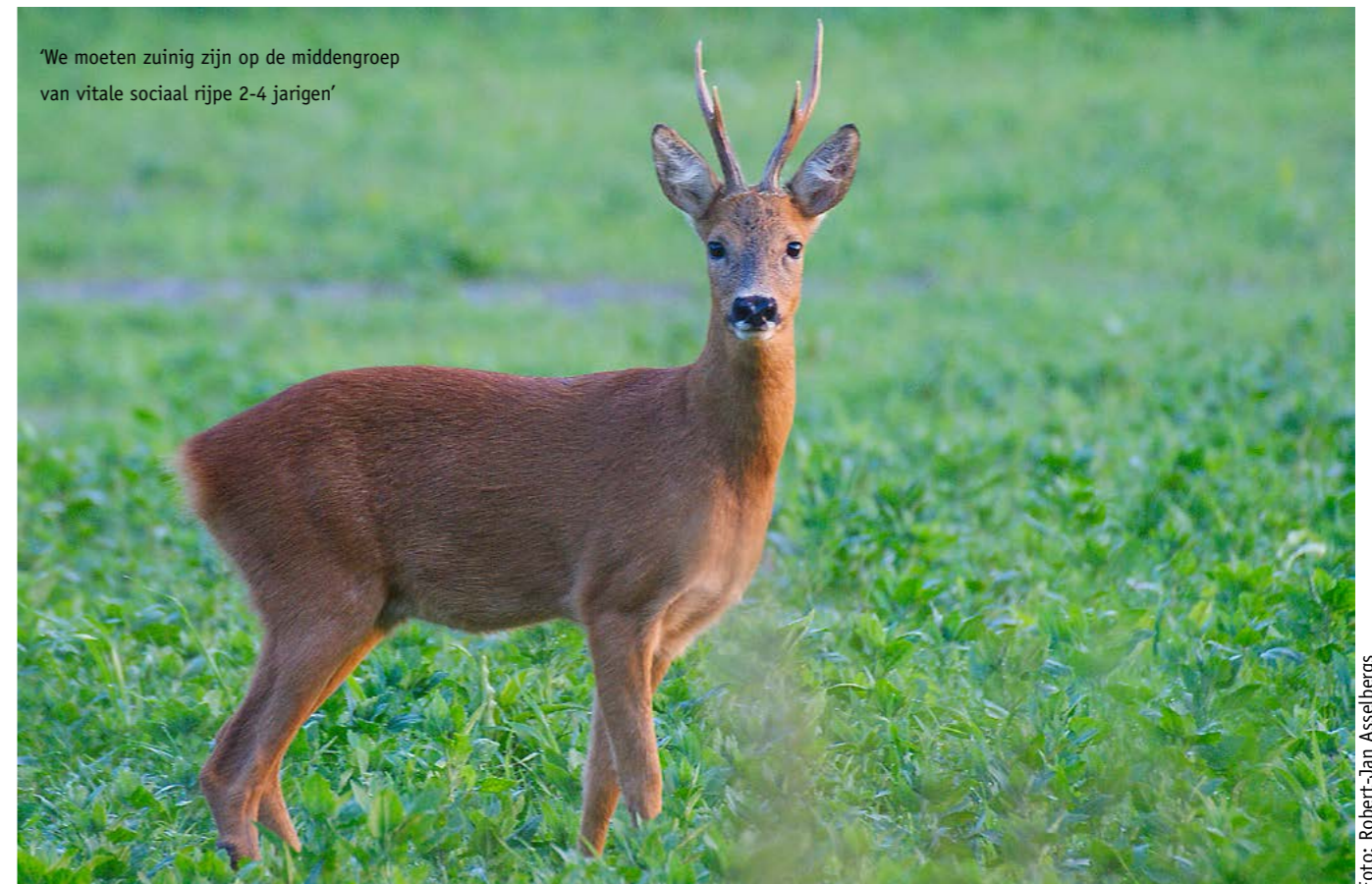
Hij is ervan overtuigd dat oude bokken aan het begin van de jachtperiode gespaard moeten blijven, omdat het reewild nog altijd selectief bejaagd dient te worden. De strikte selectieregels en indeling in jaarklassen, waaraan tot ongeveer 1990 krampachtig werd vastgehouden in Duitsland, zijn volgens hem intussen volledig in het tegendeel omgeslagen. De jacht op en het beheer van reewild heeft volgens hem te sterk het karakter van schadebestrijding gekregen, waarbij slechts één criterium gehanteerd wordt: 'schieten wat er voor de loop komt'. Door het reewild tot schadeveroorzaker te degraderen, maakt het niet uit wanneer men iets schiet. De hoofdzaak is dat het afschotplan geheel vervuld wordt. Van deze - in zijn ogen verwerpelijke - mentaliteit getuigen eveneens de in zijn land verlengde jachtijden op reeën. Omdat in de huidige afschotplannen alleen onderscheid wordt gemaakt tussen jaarlingen en oudere bokken, is de vroegere dwangmatigheid (strikte indeling in jaarklassen) aanmerkelijk verminderd. Hierdoor komt volgens Stoffel wel een grotere verantwoordelijkheid op de schouders van de individuele reewildbeheerder te liggen. Hij pleit er daarom voor de gulden middenweg te gaan bewandelen, die tot het gewenste doel moet leiden: 'een gezonde reewildstand in overeenstemming met de draagkracht van het jachtveld'. Hierbij is en blijft selectie een wezenlijke factor. Naar zijn overtuiging is het onomstreden dat het voor de sociale structuur van een bestand negatief uitpakt als volwassen stukken weggenomen

Foto: Meijco van Velzen

'Oudere bokken zorgen voor orde in de sociale structuur'

worden. Wat sedert lang uitsluitend voor geiten gold, geldt ook voor oudere bokken omdat ook zij in de sociale structuur voor orde zorgen. Juist wanneer oudere bokken al voor de bladtijd gestrekt worden kan dat tot aanzienlijke stress leiden, aangezien meerdere troonpretendenten hun rechten zullen gaan opeisen en door hun schermutselingen de rust verstoren. Verder acht hij het van groot belang dat bokken met een goede aanleg zich nog een keer kunnen vererven. Hierbij moet natuurlijk niet alleen naar het gewei, maar ook naar het postuur, gedrag en gewicht gekeken worden. Bovendien ziet hij een oudere bok met goede aanleg liever in het jachtveld dan aan de wand. In zijn optiek is een sterke, oudere bok het ultieme doel van goed beheer en kenmerk van een gezonde stand.

'We moeten zuinig zijn op de middengroep van vitale sociaal rijpe 2-4 jarigen'

Foto: Robert-Jan Asselbergs

Foto: Werner Nagel

'Weet je wel zeker dat die oude bok die je ziet in mei wel zo oud is als je denkt dat hij is?'

Dick Gussinklo, auteur van 'Reeën, populatiebeheer in de WBE':
'Aan het begin van de afschotperiode de aandacht vooral op de jaarlingen richten'

'Voor het reeënbeheer maakt het niet uit of een oude bok in mei of in augustus wordt geschoten. Het hierdoor vrijgekomen territorium zal heel snel door een opvolger worden ingenomen. Stoffel is van mening dat reeën nog steeds selectief bejaagd moeten worden.

In het verleden is ook in ons land lange tijd het selectieve afschot gepropageerd met als doel hiermee een kwaliteitsverbetering bij het reewild te bereiken. We kenden toen afschot-, toekomst- en oogstbokken. Nu weten we dat we dat doel niet hebben bereikt en ook niet konden bereiken.

Het moderne reeënbeheer op basis van wetenschappelijk vergaarde kennis richt zich niet op het individuele ree maar op het welzijn van de populatie op leefgebiedniveau, en gaat over jachtveld- en zelfs WBE-grenzen heen. Het doel is duurzaam een gezonde reeënstand in stand te houden in overeenstemming met de draagkracht van het leefgebied. Bij het noodzakelijke afschot is het van belang een zo natuurlijk mogelijke leeftijdsopbouw proberen te benaderen en daarvoor is het verstandig om aan het begin van de afschotperiode de aandacht vooral te richten op de jaarlingen en minstens 50% van het afschot in die

Foto: Vincent Nederpel

'Met het afschot van een oude bok zou je kunnen wachten tot de bronsttijd'

Foto: Eline Verwoerd

'Het is verstandig om aan het begin van de afschotperiode de aandacht vooral te richten op de jaarlingen'

categorie te realiseren. Zuinig moeten we zijn op de midden-groep van vitale sociaal rijpe 2- 4 jarigen. Met het afschot van een oude bok zou je dan kunnen wachten tot de bronsttijd. En je kunt daarbij nog steeds selecteren als je dat wilt. Von Quadt noemt de stelling dat bokken niet exact op hun leeftijd kunnen worden aangesproken onzin. Daarin vergist hij zich want het is al heel vaak gebleken dat het schatten van de exacte leeftijd heel erg moeilijk is. Weet je dus wel zeker dat die oude bok die je ziet in mei wel zo oud is als je denkt dat hij is? Er zijn al heel veel 'oude' bokken geschoten die naderhand een stuk jonger bleken te zijn. Bij het aanspreken van een bok op leeftijd geeft naast het uiterlijk vooral ook het gedrag belangrijke aanwijzingen. Een van de gedragskenmerken van een oude bok is zijn heimelijkheid. Daardoor slagen veel 'oude heren' erin om gedurende een groot deel van het jaar volkomen onzichtbaar te blijven. Alleen in de bronst verliezen ze wat van hun voorzichtigheid en geven de jager die op een mooie rode oude bok uit is een kans.' ■

BRON: JÄGER, NR. 4, 2014 'BOCKJAGD, GLEICH ZU BEGINN AUF DIE ALTEN JAGEN?'